

Salvador Vergés s'endinsa a les arrels a «La Casa de l'Esllavissada»

L'escriptor ripollenc retrata la vida de pagès dels anys 40 amb una novel·la que ficciona vivències seves i de personatges que van viure entre maquis, passadors i contrabandistes

«Quan era petit, des de casa veia una gran esllavissada que havia baixat cap al 1700, i el meu avi em deia que a sota hi havia quedat colgada els habitants d'una casa i les ovelles», explica Vergés. Es coneixia com la Casa de la Bauma, i prop d'allí, s'hi va fer construir una altra casa, que a la novel·la és la Casa de l'Esllavissada que hi posa nom i des d'on parteix la història. La guerra civil és acabada, i un matrimoni de masovers, en Llorenç i la Sabina, tenen dos fills bessons. La dona, molt creient i contenta de tenir un hereu, decideix deixar l'al·letament de la nena a càrrec de la Filomena, una dida coneguda a la contrada com la «bruixa» i que viu ben a prop, a la masia dels Pujants. El pacte, que Llorenç accepta a contracor, retindrà la nena amb la dida fins que faci tres anys. Dins d'una ficció per on ha anat lligant un argument que donarà especialment protagonisme a la nena, la Neu, Vergés teixeix un context històric, un paisatge i unes maneres de fer a pagès que coneix com el palmell de la mà: «vaig néixer en una casa aïllada i no vaig anar a escola fins als set anys, ni havia vist cotxes ni màquines de fotografiar, i també vaig ser feliç», explica. El paral·lelisme el fa amb la protagonista, que creix envoltada de boscos i muntanyes, i que durant molts anys el seu món comença i s'acaba als paisatges del Ripollès. Vergés construeix la relació de la Neu i la Filomena des d'una emoció que reconeix: «la meva mare havia sigut dida, i quan veig el noi que també va mamar de la mateixa llet que jo se'm neguen els ulls», diu. Així mateix, assegura que l'obra és un «homenatge a les dones que vivien a les enfosques i dedicades a la religió», però també a aquelles que eren titllades de bruixes per ser «massa intel·ligents». La història també aborda la relació entre amos i masovers, que Vergés també volia retratar amb fidelitat: «als anys 40, la figura de l'amo no variava gaire de com la descrivia Àngel Guimerà, ell va escriure Terra Baixa el 1896 i els homes que jo coneixia no em quedaven llunyans d'aquesta data», indica, i afegeix: està tan ben explicat que tinc la sensació com si hagués conegut l'amo d'en Manelic», riu. En segon terme, hi ha la retirada per l'exili, els passadors i contrabandistes i la desconfiança dels que denunciaven els veïns a la Guàrdia Civil. Entre els fets verídics que Vergés ha introduït ficcionats, hi ha l'encobriment per part de dos germans del conegut maqui Quico Sabaté, així com l'estada de l'escriptor Joan Salvat-Papasseit al sanatori a l'Alta Cerdanya de Vilanova de les Escaldes. Algunes de les cases de pagès mencionades hi són, i d'altres estan ruïnoses. El llibre també documenta maneres de fer d'abans, com ara els trucs per escalfar l'aigua aprofitant la llar de foc. Vergés ha procurat fer un retrat com més sòlid millor -a partir dels seus records i del relat dels habitants dels llocs que descriu d'un món que era bucòlic però on també s'hi patia i s'hi podia malviure. I assegura que després de fer novel·les «fruit de llegir molts llibres, ara n'ha fet una fruit d'haver viscut durant aquests anys», i «sense haver de patir» per la fiabilitat del que explica. I ho fa amb un vocabulari molt pensat que desgrana expressions molt genuïnes -com ara l'adverbi de temps suara que havia sentit de petit a casa-, i que hi són perquè «es deien, no perquè siguin maques», conclou.

Font del document:

<https://www.diaridegirona.cat/cultura/2026/03/08/salvador-verges-s-endinsa-les-127674532.html>